

กระบวนทัศน์ใหม่และมิติความยั่งยืนในการทำงานแปลวรรณกรรม: รายงานประสบการณ์
จากมุมมองของผู้เข้าร่วมโครงการ Social Translating สถาบันเกอเธ่
New Paradigm and Sustainability in Literary Translation: An Experiential
Report from Participants' Perspectives of Social Translating Project, Goethe
Institute

อัญชลี โตพึงพงศ์^๑
Anchalee Topeongpong

Received: 20 June 2025

Revised: 16 April 2026

Accepted: 15 June 2026

บทคัดย่อ

การแปลเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งผ่านการรับรู้ของผู้อ่านในวัฒนธรรมหนึ่งไปยังผู้อ่านในอีกรวัฒนธรรมหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลงานวรรณกรรมที่ถือเป็นการแสดงออกทางนิเวศน์ที่แฝงด้วยสุนทรียภาพ บทความชิ้นนี้เป็นการรายงานประสบการณ์และมุมมองของผู้เข้าร่วมโครงการ Social Translating ที่ทางสถาบันเกอเธ่ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ได้ริเริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๖๐ เพื่อทดลองแนวทางการแปลวรรณกรรมบนพื้นฐานความร่วมมือของชุมชนนักแปลจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การศึกษารั้ครั้งนี้เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับมิติความยั่งยืนในการจัดโครงการแปลวรรณกรรม Social Translating บนพื้นฐานแนวคิดนิเวศวัฒนธรรม และมุ่งนำเสนอมุมมอง ทักษะ ทักษะปฏิบัติของนักแปลและผู้ประสานงานโครงการ โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้คำถามปลายเปิด และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเจาะ ผลการวิเคราะห์พบว่า การเข้าร่วมโครงการ Social Translating นอกจากจะช่วยเปิดประสบการณ์ใหม่แก่นักแปลในการทำงานแปลวรรณกรรมเชิงความร่วมมือ และสร้างความตระหนักรู้ถึงกระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นที่เชิงนิเวศวัฒนธรรมแล้ว ยังมีส่วนช่วยสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนในบริบทของการทำงานแปล ด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: โครงการ Social Translating, การแปลวรรณกรรม, นิเวศวัฒนธรรม, ความยั่งยืน, สถาบันเกอเธ่

Abstract

Translation serves as an activity that facilitates the transmission of perception from readers in one culture to those in another, while literary translation, in particular, constitutes a form of ecological

^๑ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Email: anchalee@rumail.ru.ac.th
Assoc. Prof., PhD. Department of Western Languages, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University.

expression imbued with aesthetic qualities. This article presents an experiential report and reflections from participants in *Social Translating* project initiated in 2017 by Goethe-Institute Korea. The project aims to explore a collaborative approach to literary translation within translator communities from East Asia, South Asia, and Southeast Asia.

This study compiles and analyzes data relating to the sustainability dimension in organizing the *Social Translating* literary translation project, based on the theoretical framework of cultural ecology. It aims to present the perspectives, attitudes, and practices of both translators and project coordinators by collecting qualitative data through open-ended questionnaires and voluntary sampling. The analysis reveals that participation in the *Social Translating* project not only offers translators new experiences in collaborative literary translation and raises awareness of participatory processes within cultural-ecological contexts but also contributes to producing tangible and sustainable impacts in the translators' professional practices across various aspects.

Keywords : Project Social Translating, Literary Translation, Cultural Ecology, Sustainability, Goethe-Institute

“เราจะต้องระลึกว่าตัวตนที่แท้จริงของมนุษย์ มีการเชื่อมต่อยึดโยงกับโลกใบนี้อย่างยิ่งย่น”^๒

๑. บทนำ: แนวคิดเรื่องความยั่งยืนกับการแปลวรรณกรรม

“ความยั่งยืน” (Nachhaltigkeit) ในภาษาเยอรมันกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในบริบทของวิทยาศาสตร์ ราวต้นศตวรรษที่ ๑๘ เพื่อตอบสนองแนวคิดการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และเมื่อถึงศตวรรษที่ ๒๑ ในรายงานของ Club of Rome (๑๙๗๒) เรื่อง “Limits to Growth” โดยสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (MIT) ยังชี้ให้เห็นว่าในสังคมมนุษย์นั้นมี “สภาวะดุลยภาพของโลก” (State of Global Equilibrium) อันพึงปรารถนา ซึ่งเป็นระบบที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในโลกจากการผลิตสินค้าบริการพื้นฐาน ในรายงาน Brundtland Report (๑๙๘๗) ของสหประชาชาติ ยังกล่าวถึงการพัฒนายั่งยืน (SD - Sustainable Development) ว่าเป็นหลักการในการรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรบนโลกที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้สามารถส่งต่อไปถึงคนรุ่นหลัง โดยกระบวนการนี้จะนำพามนุษยชาติไปสู่สภาวะการณ์อันน่าพึงปรารถนาในวันข้างหน้า^๓

หลังการประชุม World Summit ๑๙๙๒ ที่กรุง Rio de Janeiro สิ้นสุดลง แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ก็ได้แพร่กระจายไปทั่วโลก โดย Agenda ๒๑ ได้นำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ และอธิบายว่าองค์ประกอบที่นำไปสู่ความยั่งยืน (Sustainability) นั้นได้แก่ สิ่งแวดล้อม (Environment หรือ Ecology)

^๒ Zapf, Hubert, *Literature as Cultural Ecology: Sustainable Texts* (London; New York: Bloomsbury Academic, 2017) 19.

^๓ วรากรณ์ สามโกเศศ. *Sustainable Consumption และความรับผิดชอบ*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓, จาก: <https://thaipublica.org/2016/12/varakorn-188/>

สังคม (Social) และ เศรษฐกิจ (Economy)^๔ ปัจจุบันแนวคิดเรื่องความยั่งยืน ยังคงมุ่งเน้นประเด็นหลักทั้งสาม ซึ่งก็คือ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม อย่างไรก็ตามแม้จะมีความพยายามวิจัยค้นคว้ามิติความยั่งยืนทางวัฒนธรรม ดังเช่นในงานวิจัยของ Ulrich Grober ในปี ๒๐๑๒ ภายใต้หัวข้อ “Sustainability: A Cultural History” ก็ยังคงไม่ปรากฏคำจำกัดความชัดเจนตายตัวว่า ความยั่งยืนทางวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งใดกันแน่^๕

ความยั่งยืนในบริบททางวัฒนธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับ “วิสัยทัศน์และกระบวนการ ไม่ใช่การผลิตที่มีการสิ้นสุด”^๖ สาเหตุเพราะ “ไม่มีมนุษย์คนไหนเกิดมาโดยไม่ได้อยู่ในวัฒนธรรมใด และในวัฒนธรรมก็อยู่ไม่ได้ถ้าปราศจากมนุษย์ ดังนั้นการไปสู่ความยั่งยืน หากขาดการพิจารณาในมุมมองของวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องของมนุษย์ ก็ยากที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่เรียกว่าความยั่งยืนได้”^๗ ด้วยเหตุผลดังกล่าว “โลกที่เป็นที่อาศัยของมนุษย์ จึงไม่สามารถพิจารณาเพียงความยั่งยืนในสิ่งที่จับต้องได้เท่านั้น แต่(ต้องพิจารณา) สิ่งที่เป็นจิตวิญญาณ ภูมิปัญญา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคม (และ) เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม”^๘ ด้วยเช่นกัน การพิจารณาเรื่องความยั่งยืนในบริบททางนิเวศวัฒนธรรม (Cultural Ecology) จึงหมายถึงการทำความเข้าใจพื้นที่ ทั้งในเรื่องกายภาพ และในเรื่องวัฒนธรรมผู้คน การให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ คุณค่า และความสำคัญของพื้นที่ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม จุดเริ่มต้นของบริบทที่นำไปสู่ความยั่งยืน ก็คือท้องถิ่น และหัวใจหลักของท้องถิ่น ก็คือ วัฒนธรรมและทุนทางวัฒนธรรม^๙

วัฒนธรรมในบริบทของความยั่งยืน เริ่มจากการที่บุคคลเปลี่ยนมุมมองปัจจุบัน จากการมองเรื่องความเติบโต (Growth) มาเป็นเรื่องของความสมดุล (Balance) เปลี่ยนจากแนวคิดการแข่งขัน (Competition) มาเป็นความร่วมมือกัน (Cooperation) และเปลี่ยนมุมมองจากการมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจ (economic centered worldview) ไปสู่การมีมุมมองหลากหลายมิติ (multi-dimensional worldview) มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน^{๑๐} การทำให้วรรณกรรมในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมมีความยั่งยืน จึงต้องคำนึงถึงองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากร ภูมิปัญญา วัฒนธรรม การมีส่วนร่วม ความเคารพซึ่งกันและกัน และความเท่าเทียมกัน^{๑๑}

ด้วยเหตุนี้ คำกล่าวที่ว่า “Literary texts are a mode of sustainable textuality, since they are sources of ever-renewable creative energy”^{๑๒} จึงมิใช่เรื่องเกินจริง วรรณกรรมเกิดขึ้นจากพลังสร้างสรรค์และ

^๔ อนุกุล ต้นสุพล, “นิเวศวิทยาวัฒนธรรม: ภูมิจำลองการพัฒนาที่ยั่งยืน,” วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ๑๒, ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙): ๒๐๕.

^๕ Zapf, Hubert, *Literature as Cultural Ecology: Sustainable Texts* (London; New York: Bloomsbury Academic, 2017) 17.

^๖ Newman & Kenworthy 1999 อ้างถึงใน อนุกุล ต้นสุพล, “นิเวศวิทยาวัฒนธรรม: ภูมิจำลองการพัฒนาที่ยั่งยืน,” วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ๑๒, ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙): ๒๑๓.

^๗ อนุกุล ต้นสุพล, เรื่องเดิม, ๒๑๐.

^๘ อนุกุล ต้นสุพล, เรื่องเดิม, ๒๑๓.

^๙ อนุกุล ต้นสุพล, เรื่องเดิม, ๒๑๔-๒๑๘.

^{๑๐} Brocchi, Davide, *The Cultural Dimension of Sustainability*. [Online]. Retrieved 16 August 2024, From: www.davidebrocchi.eu/doks/2008_newfrontier.pdf

^{๑๑} อนุกุล ต้นสุพล, เรื่องเดิม, ๒๑๕.

^{๑๒} Zapf, Hubert, *Handbook of Ecocriticism and Cultural Ecology*. [Online]. Retrieved 25 July 2024, From: <https://lib.ugent.be/catalog/ebk01:3710000000718416>

การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงถึงกันระหว่างวัฒนธรรมกับธรรมชาติ ผ่านเรื่องเล่าฉบับแต่ปรัมภของมนุษยชาติ กระบวนการตามออร์โพซิส ไปจนถึงสหวิวัฒนาการ (co-evolution) ท่ามกลางรูปแบบชีวิตอันหลากหลาย อาจกล่าวได้ว่า วรรณคดีโดยตัวของมันเอง นั่นคือ สื่อกลางเชิงสัญลักษณ์ของนิเวศวัฒนธรรมอันทรงพลังและมีความเฉพาะตัวในอีกรูปแบบหนึ่ง^{๑๓}

ในเมื่อวรรณกรรมหมายถึงสิ่งที่ก่อรูปขึ้นจากทรัพยากรทางภาษา จินตนาการ วาทกรรม ทั้งยังทำหน้าที่สร้างสรรค์ต้นแบบอันซับซ้อนของศาสตร์เชิงนิเวศน์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นตัวตน การมีอยู่อย่างยาวนาน ความรู้มรดก หลากหลาย และการวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมซึ่งหลวมรวมเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว ดังนั้นแล้ว เราจึงกล่าวได้ว่าการแปลงงานวรรณกรรมจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ย่อมเทียบเท่าการแสดงออกถึงพลังทางนิเวศวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่แฝงด้วยสุนทรียภาพ เพื่อนำการรับรู้ไปสู่ผู้อ่านในอีกประเทศหนึ่ง หรือในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง และทำหน้าที่เติมเต็มอย่างที่วาทกรรมรูปแบบอื่นไม่อาจทำได้^{๑๔}

นอกจากงานวรรณกรรมแปล จะมีส่วนเสริมสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมของมนุษย์ให้มีความยั่งยืน^{๑๕} แล้วยังเป็นงานสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ที่ช่วยเก็บรักษาและส่งต่อพื้นที่ทางความคิดอันรู้มรดก หลากหลายซับซ้อน ตลอดจน จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่างเอาไว้อย่างต่อเนื่อง คำถามสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ก็คือ ผู้ดำเนินการแปลหรือนักแปล มีมุมมองหรือประสบการณ์อย่างไรต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้น

๒. ที่มาของโครงการ Social Translating: วัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการทำงานแปล

สถาบันเกอเธ่ผู้เป็นเจ้าของจัดทำโครงการ Social Translating นี้ เดิมใช้ชื่อว่า “Deutsche Akademie” (แปลเป็นภาษาไทยว่า สถาบันวิชาการเยอรมัน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๖๘ ที่เมืองมิวนิก ในระยะแรก สถาบันมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเยอรมันในต่างแดน แต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง เกิดกระแสต่อต้านชาติเยอรมันผู้แพ้สงคราม ทำให้สถาบันต้องถูกปิดตัวลงโดยชาติพันธมิตร จนกระทั่งในปี ๒๕๔๔ จึงมีการจัดตั้ง “สถาบันเกอเธ่ เพื่อส่งเสริมภาษาเยอรมันในต่างแดน” ขึ้นอีกครั้ง โดยเปลี่ยนจากชื่อเดิมที่มีคำว่าเยอรมัน มาเป็นชื่อ สถาบันเกอเธ่ แทน ปัจจุบันสถาบันเกอเธ่ มีฐานะเป็นหน่วยงานของเอกชนที่ได้รับมอบหมายและการสนับสนุนทางการเงินจากกระทรวงการต่างประเทศแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จากสถิติเมื่อปี ๒๕๕๙ พบว่า มีการจัดตั้งสถาบันเกอเธ่ รวม ๑๓๐ แห่ง ใน ๘๐ ประเทศ หน้าที่หลักของสถาบันคืองานส่งเสริมวัฒนธรรมและภาษาเยอรมัน^{๑๖}

นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สถาบันเกอเธ่ทั่วโลกได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจสำคัญทางวัฒนธรรมมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากการเปิดคอร์ส สอนภาษาเยอรมันแล้ว ยังรวมถึงการส่งเสริมให้วรรณกรรมภาษาเยอรมันเป็นที่รู้จักแพร่หลายในต่างแดนด้วยเช่นกัน การจัดกิจกรรมมีให้เห็นในหลากหลายรูปแบบ อาทิ

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, ๘๙-๙๐.

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, ๔.

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, ๘๐.

^{๑๖} Michels, Eckard, “Goethe-Institut”, *Historisches Lexikon Bayerns*. [Online]. Retrieved 21 August 2024, From: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Goethe-Institut>.

การให้ทุนสำนักพิมพ์เพื่อตีพิมพ์ผลงานแปลวรรณกรรมภาษาเยอรมัน การจัดเวิร์คช็อปสำหรับนักแปล กิจกรรมโปรมหาหนังสือแปล การบรรยายพิเศษเนื่องในวันนักแปล ตลอดจนโครงการ Social Translating ที่ทางสถาบันเกอเธ่ ประจำสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ได้ริเริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๖๐ ร่วมกับสถาบันเกอเธ่แห่งอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคเอกชน

โครงการ Social Translating มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองแนวทางการแปลวรรณกรรมที่มีพื้นฐานบนความร่วมมือของชุมชนนักแปลจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการ Social Translating ในภาพรวม ใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้น ๖ ปี คือตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๖^{๓๗} วรรณกรรมภาษาเยอรมันเล่มแรกคือ *Die Welt im Rücken* (Thomas Melle) เล่มที่สอง *Verzeichnis einiger Verluste* (Judith Schalansky) เล่มที่สามซึ่งเป็นเล่มสุดท้ายคือ *Daheim* (Judith Hermann) อย่างไรก็ตาม ในปีแรกนักแปลผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 10 คนได้มาประชุมร่วมกันที่กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ หลังจากผ่านไปหนึ่งปี นักแปลกลุ่มนี้จึงได้นำผลงานแปลที่ตีพิมพ์แล้วมานำเสนอ ณ งานมหกรรมหนังสือ Frankfurt Bookfair ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนกับ Thomas Melle นักเขียนเจ้าของผลงานวรรณกรรม

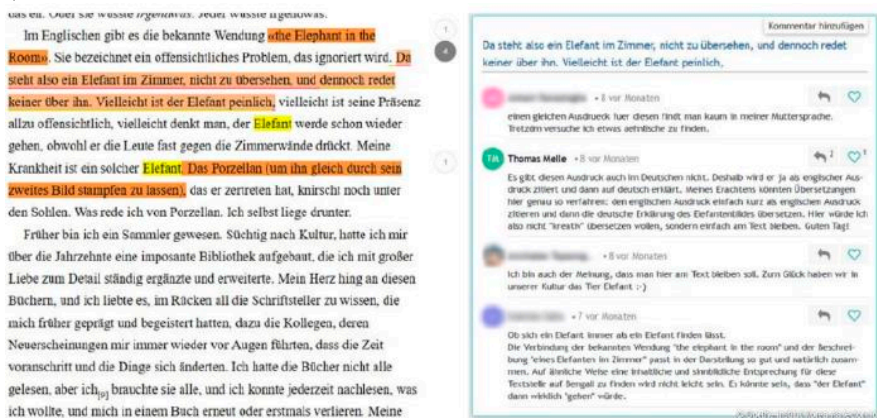
สำหรับรูปแบบการทำงานแปลของโครงการ Social Translating เริ่มต้นจากการคัดเลือกวรรณกรรมร่วมสมัยภาษาเยอรมัน คัดเลือกตัวแทนนักแปลจากประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการ จากนั้นนักแปลจะได้รับต้นฉบับวรรณกรรมเพื่ออ่านทำความเข้าใจ ก่อนที่จะเริ่มทำงานแปลงานวรรณกรรมภาษาเยอรมัน โดยอาศัยเครื่องมือทางโซเชียล ผ่านแพลตฟอร์มที่มีชื่อว่า Lactory (คล้ายคลึงกับการทำงานโดยอาศัยเครื่องมือ Google Workspace) ปัจจุบันนักแปลมีโอกาสพบปะพูดคุย ตลอดจนซักถามข้อสงสัยจากนักเขียนโดยตรง นับเป็นครั้งแรกที่กระบวนการแปลไม่ได้เกิดขึ้นในบริบทของการทำงานเชิงเดี่ยว แต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนแพลตฟอร์มออนไลน์

^{๓๗} ภาพรวมการดำเนินงานของโครงการ Social Translating ได้ผลิตผลงานแปลวรรณกรรมร่วมสมัยภาษาเยอรมันจำนวน ๓ เล่ม สร้างเครือข่ายนักแปลในภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น ๒๙ คน ผลิตผลงานแปลเป็นภาษาต่าง ๆ รวม ๒๒ เล่ม ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ถึง ๑๓ ภาษา ได้แก่ จีนกลาง จีนไต้หวัน (ตัวเต็ม) เบงกาลี ญี่ปุ่น เกาหลี มารากซ์ มองโกล สิงหล ไทย เวียดนาม อินโดนีเซีย เช็ก และเปอร์เซีย โดยโครงการในปีแรก มีนักแปลจำนวน 10 คนเข้าร่วมโครงการ เพื่อแปลวรรณกรรมภาษาเยอรมันเล่มแรก เรื่อง *Die Welt im Rücken* (The World at Your Back) ของนักเขียนชาวเยอรมัน Thomas Melle โดยนักแปลทั้งหมดได้มาประชุมร่วมกันเป็นครั้งแรก ที่กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ ในปี ๒๕๖๐ จากนั้นจึงเดินทางมานำเสนอผลงานแปลที่ตีพิมพ์แล้ว ณ งานมหกรรมหนังสือ Frankfurt Bookfair ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในปี ๒๕๖๑

ภาพ ๑ นักแปลจากสิบประเทศและผู้ประสานงานโครงการ Social Translating ปี ๒๕๖๐
ที่มา : <https://www.goethe.de/ins/th/en/kul/sup/sot/ver.html>

ขั้นตอนการทำงานแปลบนแพลตฟอร์ม E-Book ที่ใช้ชื่อว่า Lectory เริ่มจากนักแปลจากแต่ละประเทศที่ได้รับมอบหมายให้แปลนวนิยายภาษาเยอรมันเป็นภาษาของประเทศตนเอง จะได้รับรหัสผ่านเพื่อเข้าสู่แพลตฟอร์มและดาวน์โหลดหน้าเอกสารต้นฉบับวรรณกรรมภาษาเยอรมันไว้ทางด้านซ้ายมือเพื่อให้อ่านทีละหน้าได้ เนื่องจากแพลตฟอร์มนี้จะมีฟังก์ชันการสื่อสารแลกเปลี่ยนอยู่ที่บริเวณขอบหน้าต่างกระดาน E-Book ดังนั้น หากนักแปลมีคำถามหรือข้อสงสัยก็จะไฮไลท์ข้อความดังกล่าวพร้อมทั้งพิมพ์คำถามลงไปในช่วงด้านขวามือ เมื่อนักเขียนและนักแปลคนอื่นๆ มองเห็นคำถามนั้น ก็จะเข้ามาพิมพ์โต้ตอบข้างใต้ข้อความได้ตลอดเวลา

ภาพ ๒ ตัวอย่างหน้าจอแสดงการทำงานร่วมกันของนักแปลบนแพลตฟอร์ม Lectory
ที่มา <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=uNxliw8xd1s&feature=youtu.be>

โดยอาศัยวิธีการแปลรูปแบบใหม่นี้ นักแปลจะทำงานคล้ายกับกำลังประชุมหารือกันในห้องประชุมดิจิทัลแบบปิด เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับนักเขียน อีกทั้งนักเขียนยังสามารถเขียนโต้ตอบ และแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้โดยตรงและทันทั่วถึง นับเป็นวิธีการทำงานที่สะดวกรวดเร็ว ไม่มีค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ นักแปลที่ทำงานแปลในแต่ละประเทศ ซึ่งอยู่คนละเขตโซนเวลา ยังสามารถเข้ามาใช้

แพลตฟอร์มในการอ่านข้อความ หรือเขียนโต้ตอบความคิดเห็นต่าง ๆ ได้อย่างอิสระอีกด้วย นับเป็นการแปลข้ามวัฒนธรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเกื้อกูลกันได้อย่างลงตัวและยืดหยุ่นเท่าที่เรามีมา

๓. ผลการศึกษา

การศึกษามีความยั่งยืนในการทำงานแปลวรรณกรรมครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดบนแนวคิดนิเวศวัฒนธรรมและบริบทความยั่งยืน จำนวน ๕ ข้อ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับ ทักษะ ทักษะ การปฏิบัติ และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังเข้าร่วมโครงการ Social Translating โดยสรุปความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นหัวข้อ คำถาม และบริบทที่เกี่ยวข้องในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ลำดับ ที่	ประเด็นหัวข้อ	คำถาม	บริบทที่เกี่ยวข้อง
๑	ความประทับใจและความคิดเห็นต่อโครงการ หลังสิ้นสุดโครงการ	ท่านมีความรู้สึกประทับใจ หรือความคิดรวบยอดหลังจบโครงการแล้ว อย่างไรบ้าง และจากประสบการณ์ของท่าน โครงการนี้มีข้อดีหรือข้อเสียหรือไม่อย่างไร	ทัศนคติและความคิดเห็นที่มีต่อโครงการโดยรวม
๒	การรับรู้และตีความประสบการณ์ที่มีความหมายต่อตนเอง	โครงการ Social Translating มีแง่มุมใดที่ท่านเห็นว่าน่าชมเชย หรือมีความท้าทาย และท่านได้เรียนรู้สิ่งใดจากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว	ประสบการณ์และการเรียนรู้ส่วนบุคคล
๓	มุมมองเชิงวิพากษ์และข้อเสนอแนะต่อโครงการ	ท่านมีคำติชมหรือข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ Social Translating ในอนาคตหรือไม่อย่างไร	มุมมองเชิงวิพากษ์และการสะท้อนปัญหา
๔	การเชื่อมโยงกับนิทัศน์เรื่องความยั่งยืน	ท่านคิดว่า โครงการ Social Translating มีผลต่อมุมมองเรื่องการแปลวรรณกรรมและช่วยส่งเสริมความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมหรือไม่ และตามความเห็นของท่าน โครงการในลักษณะนี้จะมีผลกระทบยาวต่อความยั่งยืนของวรรณกรรมและการแปลในชุมชนนักแปลหรือไม่ อย่างไร	ความคิดเห็นในเชิงนิเวศวัฒนธรรม และความสามารถเชื่อมโยงระหว่างความยั่งยืนวรรณกรรม และการแปล
๕	ผลกระทบ แผนงาน และการปฏิบัติ	หลังจากสิ้นสุดโครงการนี้แล้ว ท่านมีแผนการหรือความตั้งใจใดที่จะทำงานร่วมกับนักแปลคนอื่น ๆ ในอนาคต	ผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และการนำไปประยุกต์ใช้

ผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจากการประมวลคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามแบบสมัครใจ จำนวน ๕ ราย ประกอบด้วยนักแปล ๔ ท่าน (จากประเทศไทย ศรีลังกา เวียดนาม และมองโกเลีย) และผู้ประสานงานโครงการ ๑ ท่าน โดยผู้ตอบ

แบบสอบถามจะได้รับเฉพาะข้อความ ๕ ข้อ และสามารถเลือกตอบเป็นภาษาที่ตนถนัดภาษาใดก็ได้ จากที่มีให้เลือก ๓ ภาษา ได้แก่ ภาษาเยอรมัน ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๕ ท่าน โดยคำตอบที่เป็นภาษาเยอรมันจะมีการใส่คำแปลภาษาไทยไว้ในเชิงอรรถท้ายหน้า

ประเด็นหัวข้อที่ ๑ ความประทับใจและความคิดเห็นต่อโครงการ หลังสิ้นสุดโครงการ

คำถาม: ท่านมีความรู้สึกประทับใจ หรือความคิดรวบยอดหลังจบโครงการแล้วอย่างไรบ้าง และจากประสบการณ์ของท่าน โครงการนี้มีข้อดีหรือข้อเสียหรือไม่อย่างไร

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๑: การที่ทางโครงการจัด workshop ให้นักเขียนและนักแปลมีโอกาสได้ทำความรู้จักเห็นหน้าค่าตา พบกันจริง ๆ ในช่วงเริ่มต้น มีส่วนช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นบน platform ได้เป็นอย่างดี และเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้เขียนท่านนี้มีความกระตือรือร้นในการตอบคำถาม และให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ เพื่อน ๆ นักแปลช่วยกันแสดงความเห็นและตอบคำถามของกันและกันเป็นอย่างดี นับเป็นประสบการณ์ในการทำงานแปลที่แปลกใหม่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งน่าประทับใจมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๒: Learning how to work as a team, as well as the capacity to organise such information and apply its most important components, are the things I learned from being part of the Social Translating Project.

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๓: Zum ersten Mal konnte ich mich - theoretisch - mit vielen Übersetzerkollegen austauschen. Leider sind viele nicht sehr aktiv oder interessiert, das sieht man u.a. auch auf dem bereitgestellten Forum.^{๑๘}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๔: Wenn ich jetzt an STP zurückdenke, war es ein sehr schönes und ertragreiches Projekt für mich. Noch nie im Leben habe ich über mein Buch, das ich gerade übersetze, so intensiv gesprochen. Der Austausch mit anderen Übersetzern hat mir viel mehr geholfen, einige undeutliche Stellen richtig zu verstehen. Sehr erhellend waren auch Bedeutungserklärungen vom Autor.^{๑๙}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๕: Ob ein Treffen auf der Frankfurter Buchmesse, ein E-Mail-Austausch oder ein Glückwunsch zu einem weiteren gelungenen Übersetzungsprojekt – das

^{๑๘} (แปลจากภาษาเยอรมัน) เป็นครั้งแรกที่ผมได้แลกเปลี่ยนกับเพื่อนนักแปลจำนวนมากในทางทฤษฎี เสียตายที่คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยกระตือรือร้นหรือสนใจสักเท่าไร ซึ่งก็พอสังเกตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากแพลตฟอร์มที่จัดให้

^{๑๙} (แปลจากภาษาเยอรมัน) เมื่อคิดย้อนกลับไป ฉันว่าโครงการ STP เป็นโครงการที่ดีและได้ผลมาก ฉันไม่เคยพูดถึงหนังสือเล่มที่ฉันกำลังแปลอยู่ อย่างเข้มข้นแบบนี้มาก่อนเลยในชีวิต หลายครั้งการได้แลกเปลี่ยนกับนักแปลคนอื่น ๆ ช่วยให้ฉันเข้าใจจุดที่ยังไม่เคลียร์ได้อย่างถูกต้อง และที่กระจำมากก็คือ ตอนที่นักเขียนเข้ามาอธิบายความหมายด้วยตัวเอง

freut mich unheimlich und ist mir persönlich sehr wichtig. Denn nur so, mit diesem kollegialen Austausch kann die nachhaltige Wirkung eines solchen Projekts sich verwirklichen.^{๒๐}

ประเด็นหัวข้อที่ ๒ การรับรู้และตีความประสบการณ์ที่มีความหมายต่อตนเอง

คำถาม: โครงการ Social Translating มีแง่มุมใดที่ท่านเห็นว่าน่าชมเชย หรือมีความท้าทาย และท่านได้เรียนรู้สิ่งใดจากการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๑: ได้พัฒนาทักษะการแปลผ่านการทำงาน ร่วมกับนักแปลคนอื่น ๆ และการสื่อสารกับนักเขียนโดยตรง ได้สร้างเครือข่ายกับนักแปลจากหลากหลายประเทศ ได้แลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมจากการแปลและการพูดคุยกับนักแปลที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๒: The Social Translating Project was a blessing for me because it not only allowed me to explore different cultures but also highlighted similarities in diversity. Best of all the friendships we started back then are still going strong.

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๓: Ich bin überzeugt, dass man am besten übersetzen kann, wenn man die Lektüre auswählen darf. Das ist aber bei dem Projekt nicht der Fall, und das Übersetzen ging nicht so flott von der Hand, wenn die Freude nicht aufkam.^{๒๑}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๔: Besonders lohnend war der Austausch mit anderen Übersetzern, was man in diesem Beruf meistens nicht erlebt. Herausfordernd war nur der Zeitdruck. Auf der Plattform habe ich z.B. gesehen, dass die anderen mit der Übersetzung viel vorangegangen sind, mehr Seiten übersetzt haben als ich, war ich schon unter Druck.^{๒๒}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๕: Für mich war die Teilnahme am Social Translating Projekt wie eine geballte Fortbildung! Und das auch in vielfacher Hinsicht. Ich habe festgestellt, dass durch den Austausch auf der Lectory-Plattform eine deutliche Zeitersparnis beim Übersetzen möglich ist. Allein die Zeit, die man als Übersetzerin bei der eigenen Recherche einspart, ist enorm.^{๒๓}

^{๒๐} (แปลจากภาษาเยอรมัน) ไม่ว่าจะเป็นงานสัปดาห์หนังสือที่แฟรงก์เฟิร์ต เขียนอีเมลถึงกัน หรือแสดงความยินดีกับนักแปลที่ทำงานแปลสำเร็จ เป็นเรื่องที่น่ายินดีตลอด และส่วนตัวแล้วเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับฉันค่ะ เพราะการแลกเปลี่ยนกันระหว่างเพื่อนร่วมงานแบบนี้แหละค่ะที่ช่วยให้โครงการดังกล่าวมีความยั่งยืนอย่างแท้จริง

^{๒๑} (แปลจากภาษาเยอรมัน) ผมแน่ใจว่า เราจะแปลได้ดีที่สุด ถ้าสามารถเลือกหนังสือแปลเองได้ แต่ไม่ใช่กับโครงการนี้ เลยทำให้แปลไม่ไหลลื่นเท่าไร เพราะใจมันไม่ปลื้มนะครับ

^{๒๒} สิ่งที่คุณค่าคือการได้แลกเปลี่ยนกับนักแปลคนอื่น เพราะส่วนใหญ่เราจะไม่ค่อยได้ทำแบบนี้ในอาชีพนี้เท่าไร แต่สิ่งที่ท้าทาย ก็คือความกดดันเรื่องเวลา เช่นฉันจะเห็นบนแพลตฟอร์มว่า คนอื่นทำงานคืบหน้าไปเยอะแล้ว แปลได้กี่หน้าแล้ว ซึ่งมันก็ค่อนข้างกดดันฉันค่ะ

^{๒๓} สำหรับฉัน การได้เข้าร่วมโครงการ Social Translating ก็เหมือนกับได้เข้าเรียนคอร์สแบบจัดเต็มคอร์สหนึ่งเลย แถมยังมีมากมายหลายประเด็นด้วย ฉันยืนยันได้เลยค่ะว่าการแลกเปลี่ยนบนแพลตฟอร์ม Lectory ช่วยประหยัดเวลาในการแปลไปได้จริงๆ แค่เวลาที่นักแปลต้องไปนั่งค้นคว้าข้อมูลก็ถือว่ามากโขแล้วค่ะ

ประเด็นหัวข้อที่ ๓ มุมมองเชิงวิพากษ์และข้อเสนอแนะต่อโครงการ

คำถาม: ท่านมีคำติชมหรือข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ Social Translating ในอนาคตหรือไม่อย่างไร

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๑: จัด workshop ให้นักแปลมีโอกาสได้เจอและทำงานร่วมกันกับนักเขียนในระยะเริ่มต้น ปรับปรุง platform ให้ใช้งานง่ายขึ้น จัดกิจกรรมให้ตัวแทนจากสำนักพิมพ์ฉบับแปลได้เข้าร่วมสนทนากับสำนักพิมพ์ต้นฉบับ และ/หรือนักเขียน เพื่อให้มีความเข้าใจในระบบการผลิตตามเจตนารมณ์ของทางต้นฉบับ

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๒: As a suggestion for future projects, incorporating more cultural sensitivity training to ensure translations are not just accurate but also respectful and relevant to the target audience.

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๓: Unbedingt den Autor kontaktieren, wenns geht! Das hat unwahrscheinlich geholfen.^{๒๔}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๔: Nur einen Wunsch hätte ich: Es wäre sehr schön, wenn wir uns auf der Plattform immer weiter austauschen könnten.^{๒๕}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๕: Eine stärkere Einbindung der Teilnehmenden, etwa bei der Wahl der zu übersetzenden literarischen Titel realisieren. Begleitend zum konkreten Übersetzungsbereich würde ich mir auch Diskussionen über Berufspraktisches wünschen. Interessant ist natürlich auch die Einbindung von Verlagen vor Ort, etwa in Form eines Gastvortrags.^{๒๖}

ประเด็นหัวข้อที่ ๔ การเชื่อมโยงกับมโนทัศน์เรื่องความยั่งยืน

คำถาม: ท่านคิดว่า โครงการ Social Translating มีผลต่อมุมมองเรื่องการแปลวรรณกรรมและช่วยส่งเสริมความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมหรือไม่ และตามความเห็นของท่าน โครงการในลักษณะนี้จะมีผลระยะยาวต่อความยั่งยืนของวรรณกรรมและการแปลในชุมชนนักแปลหรือไม่ อย่างไร

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๑: โครงการ Social Translating ได้เปิดมิติใหม่ ทำให้เห็นแนวคิดและวิธีการในการทำงานแปลที่ต่างไปจากเดิม หากสามารถทำงานแปลในลักษณะนี้ได้อย่างต่อเนื่อง เชื่อว่าย่อมส่งเสริมความยั่งยืนของวรรณกรรมและการแปลวรรณกรรมอย่างแน่นอน เพราะจะสร้างมาตรฐานการแปล ทำให้ผลงานที่ออกมามีคุณภาพ สอดคล้องกับต้นฉบับมากขึ้น และยังอาจช่วยส่งเสริมด้านการตลาดของหนังสือแปลเล่มนั้น ๆ ด้วย

^{๒๔} (แปลจากภาษาเยอรมัน) ต้องพยายามติดต่อนักเขียนให้ได้ครับ ถ้าเป็นไปได้ มันช่วยได้เยอะจริงๆ

^{๒๕} (แปลจากภาษาเยอรมัน) มีเรื่องเดียวค่ะที่ฉันอยากให้มี มันคงจะดีมากเลยถ้าเรายังมีแพลตฟอร์มไว้สำหรับแลกเปลี่ยนต่อไปค่ะ

^{๒๖} (แปลจากภาษาเยอรมัน) -ตั้งใจให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น ในการคัดเลือกหนังสือที่จะทำการแปล และก็อยากให้มีการพูดคุยเรื่องวิชาชีพภาคปฏิบัติด้วยค่ะ นอกจากหัวข้อเชิงรูปธรรมอย่างเรื่องการแปลแล้ว อีกเรื่องที่น่าสนใจคือ น่าจะดึงพวกสำนักพิมพ์เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เชิญมาพูดในฐานะแขกรับเชิญบนเวทีก็ได้ค่ะ

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๒: Getting feedback from other professionals is an excellent way to improve our skills. Listen to the explanation behind various conclusions and think about alternate options, which will provide us with skills for implementing fresh approaches. And the Social Translating Project is the best window a translator can have to gain the above. I highly recommend such projects for the sustainability of literature and literary translations.

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๓: Übersetzen ist ein einsames Unternehmen, da sitzt man meist vor dem Laptop und grübelt und hat wenig Möglichkeiten, seine Probleme zu diskutieren, will es schon gar nicht mit „Außenstehenden“ bzw. Nicht-Übersetzern. Bei Social Translating Project hab ich einige Ansprechpartnern gefunden, dieses Defizit abzarbeiten. Das tut meiner Arbeit nachhaltig gut.^{๒๗}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๔: Interkulturell konnten wir Vergleiche ziehen und haben sowohl viele Ähnlichkeiten als auch Unterschiede zwischen uns entdeckt. Man findet auch viele Freunde weltweit in demselben Beruf, es entsteht eine Art Community.^{๒๘}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๕: Das Projekt hat bei mir grundsätzlich den Gedanken gestärkt, wie wichtig es ist, Literatur in einem Land oder in einem Sprachkreis zu fördern, die Kunst des Übersetzens und die Bedeutung von Weltliteratur ins Licht zu stellen, die Lesekultur schon bei Kindern zu stärken und nicht zuletzt auch die Bedingungen für Autor*innen, Verlage, Übersetzer*innen zu verbessern.^{๒๙}

ประเด็นหัวข้อที่ ๕ ผลกระทบ แผนงาน และการปฏิบัติ

คำถาม: หลังจากสิ้นสุดโครงการนี้แล้ว ท่านมีแผนการหรือความตั้งใจใดที่จะทำงานร่วมกับนักแปลคนอื่น ๆ ในอนาคต

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๑: จากประสบการณ์ที่ได้รับ มีความคาดหวังว่าจะมีโอกาสได้ทำงานแปลในลักษณะเช่นนี้อีก อย่างไรก็ตาม หากไม่มีโครงการหรือหน่วยงานที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อประสานระหว่างนักเขียนและนักแปลชาติอื่น ๆ ก็อาจจะเป็นเรื่องยาก เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น ไม่รู้ว่หนังสือเล่มไหนนักแปลคนใดกำลังแปลอยู่ การเข้าถึงนักเขียนและนักแปล เป็นต้น

^{๒๗} (แปลจากภาษาเยอรมัน) การแปลเป็นกิจกรรมที่โดดเดี่ยว ต้องนั่งหน้าคอมพิวเตอร์ คอยขบคิด น้อยมากที่จะมีโอกาสเอาปัญหาของตัวเองไปถกกับใครเขา แล้วก็ไม่อยากถกกับ “คนนอกวงการ” หรือ “พวกที่ไม่ใช่คนแปล” ด้วย แต่โครงการ Social Translating ช่วยให้ได้เจอกับเพื่อนที่พูดคุยกันได้ 2-3 คน ซึ่งช่วยเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปตรงนี้ มันช่วยให้งานของผมออกมาดียิ่งขึ้นครับ

^{๒๘} (แปลจากภาษาเยอรมัน) พอเรามีการเปรียบเทียบทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน ก็ทำให้พบว่ามีคล้ายคลึงและก็ความแตกต่างระหว่างพวกเรารู้แล้วเราก็ได้มิตรภาพดีๆ จากเพื่อนนักแปลทั่วโลก คล้ายกับเป็นคอมมูนิตี้ประมาณนั้น

^{๒๙} (แปลจากภาษาเยอรมัน) โครงการนี้ช่วยสนับสนุนความคิดเชิงพื้นฐานที่ว่า มันสำคัญขนาดไหน การที่เราจะส่งเสริมวรรณกรรมภายในประเทศหรือในกลุ่มภาษาสักกลุ่ม หยิบจับศิลปะการแปล กับความสำคัญของวรรณกรรมระดับโลกขึ้นมาโชว์บนเวที ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในกลุ่มเด็กๆ และท้ายสุดแต่สำคัญที่สุด คือ ปรับเงื่อนไขการทำงานของนักเขียน สำนักพิมพ์ และก็นักแปลให้ดีขึ้นกว่าเดิม เป็นเรื่องสำคัญขนาดไหน

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๒: At the moment I am one of the translators and mentors at the Southasian Academy of Translators, initiated in 2022 in Mumbai, and working closely with several Sri Lankan authors, translators, and publishers in the DRIN project in Sri Lanka. And never hesitate to work with translators and authors around the globe and build bridges between cultures through translations.

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๓: Da hab ich bereits realisiert: mit jeweils 5 Deutsch-Studenten haben wir bis jetzt 2 Bücher gemeinsam übersetzt. Die Vorteile für die Studenten liegen auf der Hand: Sie lernen sehr viel dabei. Nachteil für mich: ich lerne nicht so viel wie sie. Aber das macht Spaß.^{๓๐}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๔: Gelernt habe ich vom Austausch mit den KollegInnen viel, deshalb würde ich so eine gemeinsame Plattform oder Community sehr empfehlen.^{๓๑}

ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ ๕: Für mich ist ein enorm wichtiger Aspekt: Aufbau, Pflege und Ausbau eines internationalen Netzwerks von Übersetzer*innen in Asien (und Asien-Pazifik). Seit 2019 veranstaltet die Frankfurter Buchmesse das Translators Forum für Übersetzer*innen aus Asien-Pazifik, die Literatur aus dem Deutschen übersetzen. Ich moderiere und kuratiere die etwa einmal monatlich stattfindenden Online-Sessions.^{๓๒}

๔. บทสรุป

หากมองย้อนกลับไปในปี ๒๕๖๐ เมื่อสถาบันเกอเธ่ สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ได้ริเริ่มจัดโครงการ Social Translating เป็นครั้งแรกนั้น จริงอยู่ที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์หลัก ๒ ข้อ ได้แก่ เพื่อทดลองแนวทางการแปลวรรณกรรมบนพื้นฐานความร่วมมือของชุมชนนักแปลจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเพื่อให้ นักแปลมีโอกาสนักเขียนพูดคุย ชักถามข้อสงสัยจากนักเขียนโดยตรง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาด้านมิติความยั่งยืนและความร่วมมือในการทำงานแปลวรรณกรรม Social Translating บนพื้นฐานแนวคิดนิเวศวัฒนธรรม โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้คำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ พบว่าการเข้าร่วมโครงการ Social Translating นอกจากจะช่วยเปิดประสบการณ์ใหม่แก่นักแปลในการทำงานแปล

^{๓๐} (แปลจากภาษาเยอรมัน) เรื่องนี้ผมได้เอามาลงมือทำจริงๆ แล้ว คือเอาหนังสือสองเล่มมาแปลกับนักศึกษาภาษาเยอรมัน 5 คน นักศึกษา กลุ่มนี้ได้ประโยชน์เห็นๆ คือ ได้เรียนรู้อะไรมากมาย แต่สำหรับผม อาจจะเป็นข้อเสีย เพราะไม่ได้เรียนรู้อะไรเยอะเหมือนพวกเขา แต่ก็สนุกดีครับ

^{๓๑} (แปลจากภาษาเยอรมัน) ฉันได้เรียนรู้อะไรมากมายจากการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ในโครงการ ฉันก็เลยอยากเสนอให้มีแพลตฟอร์มร่วมกันหรือมีชุมชนคอมมูนิตี้ ค่ะ

^{๓๒} (แปลจากภาษาเยอรมัน) นี่เป็นประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับฉันเลยคะ การก่อร่าง รักษาและขยายเครือข่ายสากลของนักแปลในเอเชีย (และเอเชียแปซิฟิก) ซึ่งงานสัปดาห์หนังสือแฟรงค์เฟิร์ต ก็ได้ก่อตั้ง Translator Forum สำหรับนักแปลจากเอเชียแปซิฟิก ที่แปลหนังสือจากภาษาเยอรมัน มาตั้งแต่ปี 2019 แล้วคะ โดยฉันเป็นพิธีกรและคอยดูแลแชตออนไลน์ ที่จัดขึ้นเดือนละครั้ง ด้วยคะ

วรรณกรรมเชิงความร่วมมือ และสร้างความตระหนักรู้ถึงกระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นที่เชิงนิเวศวัฒนธรรมแล้ว ยังมีส่วนช่วยสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนในบริบทการทำงานแปล ด้วยเช่นกัน

ประเด็นข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับ มุมมอง ทักษะคิด และการปฏิบัติของนักแปล/ผู้ประสานงานโครงการ สามารถสรุปแยกย่อยเป็นรายชื่อ ดังนี้

๑. เมื่อถามถึงทัศนคติและความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ Social Translating ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโครงการนี้ช่วยเปิดประสบการณ์ใหม่แก่นักแปลในการทำงานแปลวรรณกรรมเชิงความร่วมมือ โดยเป็นครั้งแรกที่นักแปลได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบท โดยเฉพาะในจุดที่ต้องมีการตีความกับ นักเขียน และนักแปลท่านอื่น ๆ

๒. ในแง่ของประสบการณ์และการเรียนรู้ส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โครงการ Social Translating เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการ สร้างเครือข่ายและมีปฏิสัมพันธ์กับนักแปลวรรณกรรมที่มาจาก ประเทศอื่น หรือวัฒนธรรมอื่น ถือเป็นการสร้างเครือข่ายวิชาชีพในระดับภูมิภาค

๓. จากมุมมองเชิงวิพากษ์และการสะท้อนปัญหาหลังจากเข้าร่วมโครงการ Social Translating กล่าวได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการทำงานเชิงความร่วมมือ เห็นได้จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงการทำงานเชิงความร่วมมือ และส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าประสบการณ์การทำงานแปลวรรณกรรมเชิงความร่วมมือเป็นเรื่องที่ควรส่งเสริม พร้อมลบล้างเดิมของนักแปลที่มักอยู่ในบริบทการทำงานเชิงเดี่ยว (solitary work) ออกไป

๔. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อโครงการ Social Translating ว่า ช่วยสร้างความตระหนักรู้ถึง กระบวนการมีส่วนร่วมบนพื้นที่เชิงนิเวศวัฒนธรรม และช่วยเปิดโลกทัศน์และมุมมองด้านภาษาและวัฒนธรรม ทำให้มองเห็น เข้าใจ และยอมรับลักษณะเฉพาะของภาษาและวัฒนธรรมชาติอื่นได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเชื่อมโยงบริบทความยั่งยืนเข้ากับวรรณกรรมและการแปลได้

๕. ในส่วนของผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ตอบแบบสอบถามต่างเห็นตรงกันว่า โครงการ Social Translating มีส่วนในการสร้างผลกระทบที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนในบริบทของการ ทำงานแปล โดยนักแปลสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ดังกล่าวเข้ากับการทำงานในบริบททางสังคมของตนเอง เช่น การทำงานร่วมกับ Translator Forum การทำงานแปลเป็นทีมร่วมกับกลุ่มนักศึกษา เป็นต้น

หากเรามองว่า งานวรรณกรรมคือการแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับธรรมชาติในเชิง สัญลักษณ์รูปแบบหนึ่งแล้ว การแปลงานวรรณกรรม ก็ย่อมหมายถึงการแสดงออกซึ่งพลังทางนิเวศวัฒนธรรมอัน แฝงด้วยสุนทรียภาพเช่นกัน เพราะนอกจากงานวรรณกรรมแปลจะมีส่วนเสริมสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมของ มนุษย์ให้มีความยั่งยืน^{๓๓} ยังถือเป็นงานสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ที่ช่วยเก็บรักษาและส่งต่อพื้นที่ทางความคิดอัน รุ่มรวย หลากหลาย ซับซ้อน ตลอดจน จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า โครงการ Social Translating ที่ริเริ่มขึ้นเพื่อการทำงานร่วมกันของ

^{๓๓} Zapf, Hubert, *Handbook of Ecocriticism and Cultural Ecology*, [Online]. Retrieved 25 July 2024, From: <https://lib.ugent.be/catalog/ebk01:3710000000718416>

นักแปลและนักเขียนบนแพลตฟอร์มออนไลน์ Lactory คือการจำลองพื้นที่ทางนิเวศวัฒนธรรมแห่งยุคศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการขับเคลื่อนเกื้อหนุนกระบวนการทำงานแปล จนกระทั่งตกผลึกเป็นผลงานแปล และส่งต่อประสบการณ์การอ่านเชิงสุนทรียภาพจากวัฒนธรรมหนึ่งไปยังอีกวัฒนธรรมหนึ่งได้ในที่สุด การทำงานเชิงความร่วมมือและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมนี้เองที่จะเป็นกุญแจสำคัญอันจะนำวงการแปลไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

- วรารกรณ์ สามโกเศศ. **Sustainable Consumption และความรับผิดชอบต่อ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗, จาก: <https://thaipublica.org/2016/12/varakorn-188/>
- อนุกุล ต้นสุพล. “นิเวศวิทยาวัฒนธรรม: กุญแจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.” **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. ๑๒, ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙): ๑๙๓-๒๒๑.
- Brocchi, Davide. **The Cultural Dimension of Sustainability**. [Online]. Retrieved 16 August 2024, from: https://www.davidebrocchi.eu/doks/2008_newfrontier.pdf
- Michels, Eckard. **Goethe-Institut**. [Online]. Retrieved 21 August 2024, from: <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Goethe-Institut>
- Sippl, Carmen. “Kulturelle Nachhaltigkeit im Fremdsprachlichen Literaturunterricht.” **R&E-SOURCE Online Journal for Research and Education**. 18 (October 2022). [Online]. Retrieved 18 August 2024, from: <https://journal.ph-noe.ac.at/index.php/resource/issue/view/47>
- Zapf, Hubert. **Handbook of Ecocriticism and Cultural Ecology**. [Online]. Retrieved 25 July 2024, from: <https://lib.ugent.be/catalog/ebk01:3710000000718416>
- Zapf, Hubert. **Literature as Cultural Ecology: Sustainable Texts**. London; New York: Bloomsbury Academic, 2017.